

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας με την εσωτερική αγορά των κρατικών ενισχύσεων για την προώθηση της υλοποίησης σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος

(2021/C 528/02)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η παρούσα ανακοίνωση παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την αξιολόγηση της δημόσιας χρηματοδότησης σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ) βάσει των κανόνων της Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις.
2. Τα ΣΕΚΕΕ μπορούν να έχουν πολύ σημαντική συμβολή στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση, την ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητα της βιομηχανίας και της οικονομίας στην Ένωση και να ενισχύσουν την ανοικτή στρατηγική αυτονομία της, καθιστώντας δυνατή την επίτευξη ρηξικέλευθων καινοτομιών και την υλοποίηση έργων υποδομής μέσω της διασυνοριακής συνεργασίας και με θετικές δευτερογενείς επιπτώσεις στην εσωτερική αγορά και την κοινωνία στο σύνολό της.
3. Τα εν λόγω έργα καθιστούν εφικτή τη συγκέντρωση των γνώσεων, της τεχνογνωσίας, των χρηματοδοτικών πόρων και των οικονομικών παραγόντων από ολόκληρη την Ένωση, στο πλαίσιο μιας προσπάθειας αντιμετώπισης πολύ σημαντικών ανεπαρκειών της αγοράς ή συστημικών αδυναμιών ή κοινωνικών προκλήσεων που δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν διαφορετικά. Έχουν σχεδιαστεί με σκοπό να συνενώσουν τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα για την ανάληψη έργων μεγάλης κλίμακας με σημαντικά οφέλη για την Ένωση και τους πολίτες της.
4. Τα ΣΕΚΕΕ μπορούν να στηρίξουν όλες τις πολιτικές και τις δράσεις που αποσκοπούν στην επίτευξη κοινών ευρωπαϊκών στόχων, ιδίως την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ⁽¹⁾, την ψηφιακή στρατηγική ⁽²⁾ και την ψηφιακή δεκαετία ⁽³⁾, τη νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη ⁽⁴⁾ και την επικαιροποιημένη έκδοσή της ⁽⁵⁾, την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα ⁽⁶⁾ και το μέσο NextGenerationEU ⁽⁷⁾. Τα ΣΕΚΕΕ μπορούν επίσης να συμβάλουν στη βιώσιμη ανάκαμψη μετά από σοβαρές οικονομικές διαταραχές, όπως αυτές που προκλήθηκαν από την πανδημία COVID-19, και να στηρίξουν τις προσπάθειες για την ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας της Ένωσης.
5. Λαμβανομένης υπόψη της επικαιροποιημένης νέας βιομηχανικής στρατηγικής και της στρατηγικής για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) ⁽⁸⁾, είναι σημαντικό οι ΜΜΕ και οι νεοφυείς επιχειρήσεις να μπορούν να συμμετέχουν στα ΣΕΚΕΕ και να επωφελούνται από αυτά. Στην αξιολόγησή της, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη οποιοδήποτε περιστασία από τις οποίες συνάγεται ότι η κοινοποιηθείσα ενίσχυση είναι λιγότερο πιθανό να στρεβλώσει αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό, για παράδειγμα λόγω του ύψους της.
6. Η υλοποίηση των ΣΕΚΕΕ συχνά απαιτεί σημαντική συμμετοχή από πλευράς των δημόσιων αρχών, στις περιπτώσεις που, διαφορετικά, η αγορά δεν θα χρηματοδοτούσε τέτοια έργα. Όταν η δημόσια χρηματοδότηση των εν λόγω έργων συνιστά κρατική ενίσχυση, η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει τους κανόνες που ισχύουν προκειμένου οι κρατικές ενισχύσεις για τα ΣΕΚΕΕ να θεωρηθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά. Συγκεκριμένα, οι κανόνες έχουν ως στόχο, αφενός, να εξασφαλιστεί ότι η εν λόγω κρατική ενίσχυση δεν αλλοιώνει κατά τρόπο αδικαιολόγητο τους όρους των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και, αφετέρου, να περιοριστούν στο ελάχιστο αναγκαίο οι επιπτώσεις των εν λόγω ενισχύσεων στις συναλλαγές και στον ανταγωνισμό.
7. Το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι οι ενισχύσεις για την προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος δύνανται να θεωρηθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά. Ομοίως, η παρούσα ανακοίνωση παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τα κριτήρια που θα εφαρμόσει η Επιτροπή για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται για την προώθηση της εκτέλεσης των ΣΕΚΕΕ. Αρχικά, καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής της και, στη συνέχεια, παρατίθεται κατάλογος κριτηρίων που θα χρησιμοποιήσει η Επιτροπή για να αξιολογήσει τη φύση και τη σημασία των ΣΕΚΕΕ με σκοπό την εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης. Έπειτα, εξηγείται ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή θα αξιολογήσει τη συμβατότητα της δημόσιας χρηματοδότησης των ΣΕΚΕΕ με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία», COM(2019) 640 final, 11 Δεκεμβρίου 2019.

⁽²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης», COM(2020) 67 final, 19 Φεβρουαρίου 2020.

⁽³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Ψηφιακή Πυξίδα 2030: η ευρωπαϊκή προσέγγιση για την ψηφιακή δεκαετία», COM(2021), 118 final, 9 Μαρτίου 2021.

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Μια νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη», COM(2020) 102 final, 10 Μαρτίου 2020.

⁽⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Επικαιροποίηση της νέας βιομηχανικής στρατηγικής του 2020: προς μια ισχυρότερη ενιαία αγορά για την ανάκαμψη της Ευρώπης», COM(2021) 350 final, 5 Μαΐου 2021.

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα», COM(2020) 66 final, 19 Φεβρουαρίου 2020.

⁽⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Η ώρα της Ευρώπης: ανασύνταξη και προετοιμασία για την επόμενη γενιά», COM(2020) 456 final, 27 Μαΐου 2020.

⁽⁸⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Στρατηγική για τις ΜΜΕ με στόχο μια βιώσιμη και ψηφιακή Ευρώπη», COM(2020)103 final, 10 Μαρτίου 2020.

8. Η παρούσα ανακοίνωση δεν αποκλείει επίσης την πιθανότητα να μπορούν οι ενισχύσεις για την προώθηση της εκτέλεσης ΣΕΚΕΕ να θεωρηθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά βάσει άλλων διατάξεων της Συνθήκης, ιδίως του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης. Ωστόσο, οι εν λόγω διατάξεις της Συνθήκης μπορεί να μην καλύπτουν πλήρως την καταλληλότητα, τις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά των ΣΕΚΕΕ. Ενδέχεται να απαιτούνται ειδικοί κανόνες για την επιλεξιμότητα, τη συμβατότητα και τις διαδικασίες, όπως ορίζεται στην παρούσα ανακοίνωση.

2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

9. Η Επιτροπή θα εφαρμόσει τις αρχές που ορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση στα ΣΕΚΕΕ σε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας.
10. Οι εν λόγω αρχές δεν ισχύουν για:
- (α) μέτρα που συνιστούν σε ενισχύσεις προς προβληματικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές διάσωσης και αναδιάρθρωσης⁽⁹⁾ ή σε τυχόν μεταγενέστερες κατευθυντήριες γραμμές, με εξαίρεση τις επιχειρήσεις που δεν ήταν προβληματικές στις 31 Δεκεμβρίου 2019 αλλά κατέστησαν προβληματικές την 1η Ιανουαρίου 2020 ή μεταγενέστερα και για όσο χρονικό διάστημα εφαρμόζεται το προσωρινό πλαίσιο⁽¹⁰⁾.
 - (β) μέτρα που συνιστούν σε ενισχύσεις προς επιχειρήσεις κατά των οποίων εκκρεμεί εντολή ανάκτησης μετά από προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής με την οποία οι ενισχύσεις κηρύσσονται παράνομες και ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά·
 - (γ) μέτρα ενίσχυσης που συνιστούν, είτε αυτά καθαυτά είτε λόγω των όρων που τα συνοδεύουν είτε λόγω της εφαρμοζόμενης μεθόδου χρηματοδότησής τους, παραβίαση του δικαίου της Ένωσης⁽¹¹⁾, που τα καθιστά παράνομα στο σύνολό τους, και ιδίως:
 - (i) μέτρα ενίσχυσης σύμφωνα με τα οποία η χορήγηση της ενίσχυσης υπόκειται στην υποχρέωση του δικαιούχου να διατηρεί στο οικείο κράτος μέλος είτε την έδρα του είτε την κύρια εγκατάστασή του·
 - (ii) μέτρα ενίσχυσης σύμφωνα με τα οποία η χορήγηση της ενίσχυσης υπόκειται στην υποχρέωση του δικαιούχου να χρησιμοποιεί προϊόντα εγχώριας παραγωγής ή εθνικές υπηρεσίες·
 - (iii) μέτρα ενίσχυσης τα οποία περιορίζουν τη δυνατότητα του δικαιούχου να χρησιμοποιεί τα λαμβανόμενα αποτελέσματα έργων έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας σε άλλα κράτη μέλη.

3. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

11. Για να καθορίσει κατά πόσον ένα έργο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης, η Επιτροπή θα εφαρμόζει τα κριτήρια που ορίζονται στα τμήματα 3.1, 3.2 και 3.3 της παρούσας ανακοίνωσης.

3.1. Ορισμός του έργου

12. Η πρόταση για τη χορήγηση ενίσχυσης πρέπει να αφορά ενιαίο έργο σαφώς καθορισμένο ως προς τους στόχους του, καθώς και τους όρους υλοποίησής του, περιλαμβανομένων των συμμετεχόντων του και της χρηματοδότησής του⁽¹²⁾.
13. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να θεωρήσει επιλέξιμο ένα «ολοκληρωμένο έργο», δηλαδή μια ομάδα ενιαίων έργων που εισάγονται σε κοινή δομή, χάρτη πορείας ή πρόγραμμα, έχουν κοινό στόχο και βασίζονται σε συνεκτική συστημική προσέγγιση. Οι επιμέρους συνιστώσες του ολοκληρωμένου έργου μπορεί να αφορούν χωριστά επίπεδα της αλυσίδας εφοδιασμού, αλλά πρέπει να είναι συμπληρωματικές και η συμβολή τους στην επίτευξη του ευρωπαϊκού στόχου να έχει σημαντική προστιθέμενη αξία⁽¹³⁾.

⁽⁹⁾ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων (ΕΕ C 249 της 31.7.2014, σ. 1). Όπως εξηγείται στο σημείο 23 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, δεδομένου ότι απειλείται η ίδια της η ύπαρξη, μια προβληματική επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλο όχημα για την προώθηση άλλων στόχων δημόσιας τάξης έως ότου διασφαλιστεί η βιωσιμότητά της.

⁽¹⁰⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19 (ΕΕ C 91I της 20.3.2020, σ. 1), και οι τροποποιήσεις της.

⁽¹¹⁾ Βλ. για παράδειγμα υπόθεση C-156/98 Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, ECLI:EU:C:2000:467, σκέψη 78, και υπόθεση C-333/07 Régie Networks κατά Rhone Alpes Bourgogne, Συλλογή 2008, ECLI:EU:C:2008:764, σκέψεις 94 έως 116.

⁽¹²⁾ Στην περίπτωση έργων έρευνας και ανάπτυξης, όταν δύο ή περισσότερα έργα δεν διαχωρίζονται σαφώς το ένα από το άλλο και, ιδίως, όταν δεν έχουν ανεξάρτητες πιθανότητες τεχνολογικής επιτυχίας, πρέπει να θεωρούνται ενιαίο έργο.

⁽¹³⁾ Στο εξής το ενιαίο και το ολοκληρωμένο έργο αναφέρονται ως «έργο».

3.2. Κοινό ευρωπαϊκό ενδιαφέρον

3.2.1. Γενικά σωρευτικά κριτήρια

14. Το έργο πρέπει να έχει σημαντική απτή, σαφή και προσδιορίσιμη συμβολή στους στόχους ή στις στρατηγικές της Ένωσης. Επίσης, πρέπει να έχει σημαντικό αντίκτυπο στη βιώσιμη ανάπτυξη, για παράδειγμα να έχει ιδιαίτερη σημασία, μεταξύ άλλων, για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, την ψηφιακή στρατηγική, την ψηφιακή δεκαετία, την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα, τη νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη και την επικαιροποιημένη έκδοσή της, το μέσο NextGenerationEU, την Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας ⁽¹⁴⁾, τον νέο ευρωπαϊκό χώρο έρευνας για την έρευνα και την καινοτομία ⁽¹⁵⁾, το νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία ⁽¹⁶⁾ ή τον στόχο της Ένωσης να καταστεί κλιματικά ουδέτερη έως το 2050.
15. Το έργο πρέπει να αποδεικνύει ότι έχει σχεδιαστεί με σκοπό να αντιμετωπίσει σημαντικές ανεπάρκειες της αγοράς ή συστημικές αδυναμίες που εμποδίζουν την υλοποίηση του έργου στον ίδιο βαθμό ή με τον ίδιο τρόπο ελλείπει της ενίσχυσης, ή κοινωνικές προκλήσεις, οι οποίες, διαφορετικά, δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν ή να εξαλειφθούν επαρκώς.
16. Εκτός εάν μικρότερος αριθμός δικαιολογείται από τη φύση του έργου ⁽¹⁷⁾, το έργο πρέπει κατά κανόνα να περιλαμβάνει τουλάχιστον τέσσερα κράτη μέλη και τα οφέλη του πρέπει να επεκτείνονται σε ευρύτερο τμήμα της Ένωσης και να μην περιορίζονται στα κράτη μέλη που παρέχουν χρηματοδότηση. Τα οφέλη του έργου πρέπει να καθορίζονται σαφώς με συγκεκριμένο και προσδιορίσιμο τρόπο ⁽¹⁸⁾.
17. Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν πραγματικά τη δυνατότητα συμμετοχής σε ένα αναδυόμενο έργο. Τα κοινοποιούντα κράτη μέλη πρέπει να αποδεικνύουν ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν ενημερωθεί για την πιθανή υλοποίηση ενός έργου, για παράδειγμα μέσω επαφών, συμμαχιών, συνεδριάσεων ή εκδηλώσεων ανάπτυξης επαφών, στις οποίες συμμετέχουν ΜΜΕ και νεοφυείς επιχειρήσεις, και ότι διαθέτουν δυνατότητα συμμετοχής.
18. Τα οφέλη του έργου δεν πρέπει να περιορίζονται στις επιχειρήσεις ή στον οικείο τομέα, αλλά πρέπει να έχουν ευρύτερη σχέση και εφαρμογή στην οικονομία ή την κοινωνία της Ένωσης μέσω θετικών δευτερογενών επιπτώσεων (όπως συστημικές επιδράσεις σε πολλαπλά επίπεδα της αξιακής αλυσίδας ή σε αγορές προηγούμενων ή επόμενων σταδίων, ή εναλλακτικές χρήσεις σε άλλους τομείς ή αλλαγή του τρόπου εκτέλεσης των μεταφορών) που καθορίζονται σαφώς με συγκεκριμένο και προσδιορίσιμο τρόπο.
19. Το έργο πρέπει να περιλαμβάνει σημαντική συγχρηματοδότηση από τον δικαιούχο ⁽¹⁹⁾.
20. Τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία για το κατά πόσον το έργο συμμορφώνεται με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852, ή άλλες συγκρίσιμες μεθοδολογίες ⁽²⁰⁾. Κατά τη συνολική στάθμιση των θετικών αποτελεσμάτων της ενίσχυσης έναντι των αρνητικών επιπτώσεων της στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές, η Επιτροπή θα θεωρήσει τη συμμόρφωση με την εν λόγω αρχή σημαντικό παράγοντα στην αξιολόγησή της. Γενικά, οι επενδύσεις που βλάπτουν σημαντικά τους περιβαλλοντικούς στόχους κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 είναι μάλλον απίθανο να έχουν επαρκή θετικά αποτελέσματα που να αντισταθμίζουν τις αρνητικές τους επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές. Οι θετικές επιπτώσεις ενός έργου στην αντιμετώπιση σημαντικών ανεπαρειών της αγοράς ή συστημικών αδυναμιών ή κοινωνικών προκλήσεων, οι οποίες δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν διαφορετικά, υπόκεινται σε όλες τις περιπτώσεις σε εξατομικευμένη αξιολόγηση.

⁽¹⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Οικοδομώντας μια Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας: ετοιμότητα και ανθεκτικότητα απέναντι σε διασυννοιακές απειλές κατά της υγείας», COM/2020/724 final, 11 Νοεμβρίου 2020.

⁽¹⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Ένας νέος ΕΧΕ για την έρευνα και την καινοτομία», COM(2020) 628 final, 30 Σεπτεμβρίου 2020.

⁽¹⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία – Για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη», COM(2020) 98 final, 11 Μαρτίου 2020.

⁽¹⁷⁾ Μικρότερος αριθμός κρατών μελών, αλλά όχι λιγότερα από δύο, μπορεί να δικαιολογηθεί κατ' εξαίρεση σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, για παράδειγμα, αν το έργο αφορά διασυνδεδεμένες ερευνητικές υποδομές και έργα ΔΕΔ-Ε και ΔΕΔ-Μ που έχουν θεμελιώδη διακρατική σημασία διότι αποτελούν μέρος ενός φυσικά συνδεδεμένου διασυννοιακού δικτύου ή είναι ουσιώδη για την ενίσχυση της διασυννοιακής διαχείρισης της κυκλοφορίας ή της διαλειτουργικότητας· ή αν το έργο χρηματοδοτείται από κονδύλια της ΕΕ, σε σχέση με τα οποία οι νομικές διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία των κρατών μελών απαιτούν μικρότερο αριθμό συμμετεχόντων κρατών μελών. Σε κάθε περίπτωση, τα έργα πρέπει να σχεδιάζονται με διαφανή τρόπο σύμφωνα με το σημείο 17.

⁽¹⁸⁾ Για να χαρακτηριστεί ένα έργο ΣΕΚΕΕ δεν αρκεί απλώς και μόνο το γεγονός ότι το έργο πραγματοποιείται από επιχειρήσεις σε διαφορετικές χώρες ούτε ότι μια ερευνητική υποδομή χρησιμοποιείται στη συνέχεια από επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε διαφορετικά κράτη μέλη. Το Δικαστήριο επικύρωσε την πρακτική της Επιτροπής να θεωρεί ότι ένα έργο μπορεί να χαρακτηριστεί ως κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος για τους σκοπούς του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) όταν εντάσσεται σε διεθνές ευρωπαϊκό πρόγραμμα που υποστηρίζουν από κοινού διάφορες κυβερνήσεις κρατών μελών ή όταν αποτελεί μέρος εναρμονισμένης δράσης διαφόρων κρατών μελών για την καταπολέμηση κοινής απειλής. Συνεδικάσθετες υποθέσεις C-62/87 και 72/87 *Exécutif regional wallon and SA Glaverbel* κατά *Επιτροπής* Συλλογή 1988, ECLI: EU:C:1988:132, σκέψη 22.

⁽¹⁹⁾ Κατά την αξιολόγηση του βαθμού συγχρηματοδότησης, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ορισμένων τομέων και των ΜΜΕ. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει ότι η ενίσχυση είναι δικαιολογημένη, ακόμη και ελλείψει σημαντικής συγχρηματοδότησης από τον δικαιούχο.

⁽²⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέπιση πλαισίου για τη διεύκλυνση των βιώσιμων επενδύσεων (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13). Όσον αφορά τα μέτρα που είναι πανομοιότυπα με τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο, η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» θεωρείται ότι πληρούται δεδομένου ότι έχει ήδη επαληθευτεί.

3.2.2. Γενικοί θετικοί δείκτες

21. Εκτός από τα σωρευτικά κριτήρια στο τμήμα 3.2.1, η Επιτροπή θα κρίνει θετικά τα ακόλουθα στοιχεία που προτάθηκαν από τα κράτη μέλη:
- (α) στον σχεδιασμό του έργου συμμετέχει η Επιτροπή ή οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο εξουσιοδοτημένο από την Επιτροπή, όπως, για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων·
 - (β) στην επιλογή του έργου συμμετέχει η Επιτροπή ή οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο εξουσιοδοτημένο από την Επιτροπή, υπό την προϋπόθεση ότι το εν λόγω νομικό πρόσωπο ενεργεί προς τον σκοπό αυτόν ως φορέας υλοποίησης·
 - (γ) στη δομή διακυβέρνησης του έργου συμμετέχουν η Επιτροπή ή οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο εξουσιοδοτημένο από την Επιτροπή και τα συμμετέχοντα κράτη μέλη·
 - (δ) το έργο προβλέπει σημαντικές συνεργατικές αλληλεπιδράσεις όσον αφορά τον αριθμό των εταίρων, τη συμμετοχή οργανώσεων από διαφορετικούς τομείς ή τη συμμετοχή επιχειρήσεων διαφορετικών μεγεθών και, ειδικότερα, συνεργασίες μεταξύ μεγάλων επιχειρήσεων και ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, σε διαφορετικά κράτη μέλη, και στηρίζει την ανάπτυξη των πιο μειονεκτούσων περιοχών·
 - (ε) το έργο προβλέπει συγχρηματοδότηση από ταμείο της Ένωσης ⁽²¹⁾ υπό καθεστώς άμεσης, έμμεσης ή επιμερισμένης διαχείρισης·
 - (στ) το έργο περιλαμβάνει σημαντική συμμετοχή από ανεξάρτητους ιδιώτες επενδυτές ⁽²²⁾·
 - (ζ) το έργο αντιμετωπίζει μια σαφώς προσδιορισμένη και σημαντική στρατηγική εξάρτηση.

3.2.3. Ειδικά κριτήρια

22. Τα έργα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας (στο εξής: E&A&K) πρέπει να έχουν σημαντικό καινοτόμο χαρακτήρα ή σημαντική προστιθέμενη αξία όσον αφορά την E&A&K υπό το πρίσμα των τεχνολογικών εξελίξεων στον συγκεκριμένο τομέα ⁽²³⁾.
23. Τα έργα που συνεπάγονται πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση πρέπει να επιτρέπουν την ανάπτυξη νέου προϊόντος ή υπηρεσίας υψηλής έντασης έρευνας και καινοτομίας ή την εφαρμογή μιας ριζικά καινοτόμου παραγωγικής διαδικασίας. Οι τακτικές αναβαθμίσεις των υφιστάμενων εγκαταστάσεων χωρίς καινοτόμο διάστημα και η ανάπτυξη πιο πρόσφατων εκδοχών των υφιστάμενων προϊόντων δεν θεωρούνται πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση.
24. Για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης, η πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση σημαίνει την ανακλιμάκωση των πιλοτικών εγκαταστάσεων, των μονάδων επίδειξης ή τον πρώτο στο είδος του εξοπλισμό και τις πρώτες στο είδος τους εγκαταστάσεις που καλύπτουν τα μεταγενέστερα στάδια της πιλοτικής γραμμής, συμπεριλαμβανομένης της δοκιμαστικής φάσης και της αύξησης της παραγωγής παρτίδων, αλλά όχι τη μαζική παραγωγή ή τις εμπορικές δραστηριότητες ⁽²⁴⁾. Το πέρας της πρώτης βιομηχανικής αξιοποίησης καθορίζεται αφού ληφθούν υπόψη, μεταξύ άλλων, οι σχετικοί δείκτες επιδόσεων οι οποίοι συνδέονται με την E&A&K και υποδεικνύουν την ικανότητα να αρχίσει η μαζική παραγωγή. Οι δραστηριότητες πρώτης βιομηχανικής αξιοποίησης μπορούν να χρηματοδοτηθούν με κρατικές ενισχύσεις, εφόσον η πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση διαδέχεται δραστηριότητα E&A&K και περιέχει μια σημαντική συνιστώσα E&A&K που αποτελεί αναπόσπαστο και αναγκαίο στοιχείο για την επιτυχή εφαρμογή του έργου. Η πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση δεν χρειάζεται να πραγματοποιηθεί από την ίδια οντότητα που πραγματοποίησε τη δραστηριότητα E&A&K, εφόσον η εν λόγω οντότητα αποκτά τα δικαιώματα χρήσης των αποτελεσμάτων της προηγούμενης δραστηριότητας E&A&K, και εφόσον η δραστηριότητα E&A&K και η πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση περιγράφονται αμφότερες στο έργο.
25. Τα έργα υποδομής στους τομείς του περιβάλλοντος, της ενέργειας, των μεταφορών, της υγείας ή στον ψηφιακό τομέα, στον βαθμό που δεν καλύπτονται από τα σημεία 22 και 23, πρέπει να έχουν μεγάλη σημασία για τις στρατηγικές της Ένωσης σχετικά με το περιβάλλον, το κλίμα, την ενέργεια (συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού), τις μεταφορές, την υγεία, καθώς και για τις βιομηχανικές και ψηφιακές στρατηγικές, ή να συμβάλλουν σημαντικά στην εσωτερική αγορά, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των εν λόγω τομέων, και μπορούν να υποστηριχθούν μέχρι να καταστούν πλήρως λειτουργικά μετά την κατασκευή τους.

⁽²¹⁾ Η χρηματοδότηση της Ένωσης την οποία διαχειρίζονται κεντρικά τα θεσμικά όργανα, οι οργανισμοί, οι κοινές επιχειρήσεις ή άλλοι φορείς της ΕΕ και δεν βρίσκεται άμεσα ή έμμεσα υπό τον έλεγχο του κράτους μέλους δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Η κρατική ενίσχυση μπορεί να σωρευθεί με χρηματοδότηση από ταμείο της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται ο όρος του σημείου 35 .

⁽²²⁾ Η συνεισφορά σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού, καθώς και γήπεδα, πρέπει να υπολογίζεται σε τιμές της αγοράς.

⁽²³⁾ Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται, κατά περίπτωση, η σταδιακή πρόοδος προς τεχνολογικές εξελίξεις, στον βαθμό που ένα συμμετέχον πρόγραμμα αποσκοπεί να υπερβεί τις τεχνολογικές αυτές εξελίξεις και περιγράφει τον στόχο αυτόν με σαφή και αξιόπιστο τρόπο.

⁽²⁴⁾ Οι περιορισμένες πωλήσεις, όπου είναι απαραίτητες σε έναν συγκεκριμένο τομέα, που σχετίζονται με τη δοκιμαστική φάση, συμπεριλαμβανομένων των πωλήσεων που αφορούν δείγματα ή ανατροφοδότηση ή πιστοποίηση, εξαιρούνται από την έννοια των «εμπορικών δραστηριοτήτων».

3.3. Σημασία του έργου

26. Για να χαρακτηριστεί ως ΣΕΚΕΕ, ένα έργο πρέπει να είναι σημαντικό από ποσοτική και ποιοτική άποψη. Θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα σημαντικό μεγέθους ή μεγάλης εμβέλειας ή να συνεπάγεται πολύ σημαντικό επίπεδο τεχνολογικού ή οικονομικού κινδύνου, ή και τα δύο. Για να καθορίσει τη σημασία ενός έργου, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη τα κριτήρια που ορίζονται στο τμήμα 3.2.

4. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ

27. Κατά την αξιολόγηση της συμβατότητας των ενισχύσεων για την προώθηση της εκτέλεσης ΣΕΚΕΕ με την εσωτερική αγορά δυνάμει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τα κριτήρια ⁽²⁵⁾ που ορίζονται στα τμήματα 4.1, 4.2 και 4.3 της παρούσας ανακοίνωσης.
28. Η Επιτροπή θα θέσει σε εφαρμογή, κατά την έννοια του τμήματος 4.2., κριτήριο εξισορρόπησης για να αξιολογήσει κατά πόσον οι αναμενόμενες θετικές επιπτώσεις της ενίσχυσης αντισταθμίζουν τις ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις.
29. Λαμβανομένου υπόψη του χαρακτήρα του έργου, η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει ότι μπορεί να τεκμαίρεται, για τις επιμέρους συνιστώσες ενός ολοκληρωμένου έργου, η ύπαρξη σημαντικών ανεπαρκειών της αγοράς ή συστημικών αδυναμιών ή κοινωνικών προκλήσεων, καθώς και η συμβολή στο κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον, εφόσον το έργο πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας που αναφέρονται στο τμήμα 3.

4.1. Αναγκαιότητα και αναλογικότητα της ενίσχυσης

30. Η ενίσχυση δεν πρέπει να επιδοτεί τις δαπάνες έργου με τις οποίες θα επιβαρυνόταν ούτως ή άλλως μια επιχείρηση ούτε πρέπει να αντισταθμίζει τον συνήθη επιχειρηματικό κίνδυνο μιας οικονομικής δραστηριότητας. Χωρίς τη χορήγηση ενίσχυσης η υλοποίηση του έργου θα ήταν αδύνατη ή θα υλοποιείτο μόνο σε μικρότερη κλίμακα, με πιο περιορισμένη εμβέλεια, ή με ανεπαρκή ταχύτητα ή με διαφορετικό τρόπο που θα περιόριζε σημαντικά τα αναμενόμενα οφέλη του ⁽²⁶⁾. Μια ενίσχυση θα θεωρείται ανάλογη μόνον εάν το ίδιο αποτέλεσμα δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη χορήγηση μικρότερης ενίσχυσης.
31. Τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν στην Επιτροπή κατάλληλες πληροφορίες για το ενισχυόμενο έργο, καθώς και διεξοδική περιγραφή του αντίστροφου σεναρίου που αντιστοιχεί στην κατάσταση κατά την οποία δεν χορηγείται καμία ενίσχυση από οποιοδήποτε κράτος μέλος ⁽²⁷⁾. Το αντίστροφο σενάριο μπορεί να συνίσταται στην απουσία εναλλακτικού έργου, αν τα στοιχεία υποδεικνύουν ότι πρόκειται για το πιθανότερο αντίστροφο σενάριο, ή σε ένα εναλλακτικό έργο το οποίο εξετάζεται από τους δικαιούχους κατά την οικεία εσωτερική διαδικασία λήψης αποφάσεων, και μπορεί να σχετίζεται με εναλλακτικό έργο που εκτελείται εν όλω ή εν μέρει εκτός Ένωσης. Για να αποδείξει την αξιοπιστία του αντίστροφου σεναρίου που παρουσιάζουν οι δικαιούχοι, τα κοινοποιούντα κράτη μέλη καλούνται να παράσχουν σχετικά εσωτερικά έγγραφα των δικαιούχων, όπως παρουσιάσεις του διοικητικού συμβουλίου, αναλύσεις, εκθέσεις και μελέτες ⁽²⁸⁾.
32. Ελλείψει εναλλακτικού έργου, η Επιτροπή θα ελέγχει ότι το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το ελάχιστο αναγκαίο ώστε το έργο που λαμβάνει ενίσχυση να είναι επαρκώς κερδοφόρο, παραδείγματος χάριν καθιστώντας δυνατή την επίτευξη εσωτερικού ποσοστού απόδοσης που αντιστοιχεί στον δείκτη αναφοράς ή στην ελάχιστη ποσοστιαία απόδοση του τομέα ή της επιχείρησης. Για τον σκοπό αυτόν μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν τα κανονικά ποσοστά απόδοσης που απαιτούν οι δικαιούχοι για άλλα επενδυτικά έργα παρόμοιου είδους, το κόστος κεφαλαίου τους ή οι αποδόσεις που συνήθως παρατηρούνται στον οικείο κλάδο. Όλες οι σχετικές δαπάνες και τα οφέλη που αναμένονται πρέπει να λαμβάνονται υπόψη καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του έργου.
33. Το μέγιστο επιτρεπόμενο επίπεδο της ενίσχυσης θα καθορίζεται αναφορικά με το εντοπιζόμενο έλλειμμα χρηματοδότησης σε σχέση με τις επιλέξιμες δαπάνες. Η ένταση της ενίσχυσης θα μπορούσε να καλύπτει το σύνολο των επιλέξιμων δαπανών, εφόσον αυτό δικαιολογείται από την ανάλυση του ελλείμματος χρηματοδότησης. Το έλλειμμα χρηματοδότησης αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ θετικών και αρνητικών ταμειακών ροών κατά τη διάρκεια ζωής της επένδυσης, προεξοφλημένων με βάση την παρούσα αξία τους, με βάση το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο που αντανακλά το ποσοστό απόδοσης που είναι αναγκαίο για να υλοποιηθεί το έργο ο δικαιούχος, κυρίως λόγω των σχετικών κινδύνων. Οι επιλέξιμες δαπάνες ορίζονται στο παράρτημα ⁽²⁹⁾.

⁽²⁵⁾ Σύμφωνα με το Δικαστήριο, η Επιτροπή απολαύει διακριτικής ευχέρειας όσον αφορά την αξιολόγηση της συμβατότητας των ΣΕΚΕΕ. Συνεδικασθείσες υποθέσεις C-62/87 και 72/87 *Exécitif regional wallon and SA Glaverbel* κατά Επιτροπής Συλλογή 1988, ECLI:EU:C:1988:132, σκέψη 21.

⁽²⁶⁾ Η αίτηση ενίσχυσης πρέπει να προηγείται της έναρξης των εργασιών, δηλαδή είτε της έναρξης των κατασκευαστικών εργασιών για την επένδυση είτε της πρώτης σταθερής δέσμευσης για την παραγωγή εξοπλισμού είτε άλλης δέσμευσης που καθιστά την επένδυση μη αναστρέψιμη, ανάλογα με το ποια ενέργεια λαμβάνει χώρα πρώτη χρονικά. Η αγορά γηπέδων και οι προπαρασκευαστικές εργασίες, όπως η απόκτηση αδειών και η διενέργεια προκαταρκτικών μελετών σκοπιμότητας, δεν θεωρούνται έναρξη εργασιών.

⁽²⁷⁾ Όσον αφορά τα έργα από ΜΜΕ, το αντίστροφο σενάριο μπορεί να συνίσταται στην απουσία εναλλακτικού έργου, όπως αναφέρεται στο σημείο 32.

⁽²⁸⁾ Ο χειρισμός των παρεχόμενων πληροφοριών που καλύπτονται από την υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9).

⁽²⁹⁾ Στην περίπτωση ολοκληρωμένου έργου, οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να είναι αναλυτικές στο επίπεδο κάθε επιμέρους έργου.

34. Εφόσον αποδεικνύεται, για παράδειγμα μέσω εσωτερικών εγγράφων της επιχείρησης, ότι ο δικαιούχος της ενίσχυσης πρέπει να επιλέξει μεταξύ της υλοποίησης έργου που λαμβάνει ενίσχυση και της υλοποίησης εναλλακτικού έργου που δεν λαμβάνει ενίσχυση, η Επιτροπή θα συγκρίνει τις αναμενόμενες καθαρές παρούσες αξίες της επένδυσης στο έργο που τυγχάνει ενίσχυσης και στο εναλλακτικό έργο, λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανότητες υλοποίησης των διαφόρων επιχειρηματικών σεναρίων.
35. Οι κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση της εκτέλεσης ΣΕΚΕΕ μπορούν να σωρευθούν με χρηματοδότηση της Ένωσης ή άλλες κρατικές ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες δεν υπερβαίνει το πλέον ευνοϊκό ποσοστό χρηματοδότησης που καθορίζεται από τους ισχύοντες κανόνες του δικαίου της Ένωσης.
36. Ως πρόσθετη εγγύηση για να διασφαλίζεται ότι οι κρατικές ενισχύσεις παραμένουν αναλογικές και περιορίζονται στα αναγκαία, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το κοινοποιούν κράτος μέλος να εφαρμόσει μηχανισμό ανάκτησης⁽³⁰⁾. Ο μηχανισμός ανάκτησης θα πρέπει να εξασφαλίζει την ισορροπη κατανομή των πρόσθετων κερδών όταν το έργο αποφέρει περισσότερα κέρδη από το προβλεπόμενο στην ανάλυση του ελλείματος χρηματοδότησης που κοινοποιήθηκε και θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο στις επενδύσεις οι οποίες έχουν ποσοστό απόδοσης που υπερβαίνει το κόστος κεφαλαίου των δικαιούχων, με βάση τα εκ των υστέρων αποτελέσματα των ταμειακών ροών και των εκταμιεύσεων των κρατικών ενισχύσεων. Κάθε μηχανισμός ανάκτησης θα πρέπει να ορίζεται εκ των προτέρων με σαφήνεια προκειμένου να παρέχεται οικονομική προβλεψιμότητα στους δικαιούχους κατά τη λήψη της απόφασης σχετικά με τη συμμετοχή στο έργο. Ένας τέτοιος μηχανισμός θα πρέπει να σχεδιάζεται κατά τρόπο ώστε να διατηρούνται ισχυρά κίνητρα για τους δικαιούχους προκειμένου να μεγιστοποιούν τις επιδόσεις τους όσον αφορά τις επενδύσεις και τα έργα.
37. Στην ανάλυσή της, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:
- (α) τον προσδιορισμό της επιδιωκόμενης αλλαγής: το κράτος μέλος πρέπει να προσδιορίζει σαφώς την αλλαγή στη συμπεριφορά που αναμένεται να προκύψει από τις κρατικές ενισχύσεις, δηλαδή εάν ενεργοποιείται νέο έργο ή εάν βελτιώνεται το μέγεθος, το πεδίο εφαρμογής, η ταχύτητα ή η διασυνωριακή διάσταση ενός έργου. Η αλλαγή συμπεριφοράς πρέπει να προσδιοριστεί μέσω της σύγκρισης του αναμενόμενου αποτελέσματος και επιπέδου της σκοπούμενης δραστηριότητας με και χωρίς ενίσχυση. Η διαφορά μεταξύ των δύο σεναρίων καταδεικνύει τον αντίκτυπο του μέτρου ενίσχυσης και τα κίνητρα που δημιουργεί.
- (β) το επίπεδο κερδοφορίας: εάν το έργο δεν είναι από μόνο του επαρκώς κερδοφόρο για μια ιδιωτική επιχείρηση, αλλά δημιουργεί σημαντικά οφέλη για την κοινωνία, είναι πιθανό η ενίσχυση να δημιουργεί κίνητρα.
38. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι πραγματικές ή δυνητικές άμεσες ή έμμεσες στρεβλώσεις των διεθνών συναλλαγών, η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι, άμεσα ή έμμεσα, ανταγωνιστές εγκατεστημένοι εκτός της Ένωσης έχουν λάβει κατά τα τελευταία τρία έτη ή πρόκειται να λάβουν ενίσχυση ισοδύναμης έντασης για παρόμοια έργα. Ωστόσο, όπου είναι πιθανόν να εμφανιστεί στρέβλωση των διεθνών συναλλαγών ύστερα από τρία και πλέον έτη, δεδομένης της ιδιαίτερης φύσης του συγκεκριμένου κλάδου, η περίοδος αναφοράς μπορεί να παραταθεί ανάλογα. Εφόσον είναι δυνατόν, το οικείο κράτος μέλος θα υποβάλει στην Επιτροπή επαρκείς πληροφορίες ώστε να έχει τη δυνατότητα να αξιολογήσει την κατάσταση, ιδίως την ανάγκη να ληφθεί υπόψη το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που διαθέτει ο ανταγωνιστής από τρίτη χώρα. Αν η Επιτροπή δεν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία όσον αφορά τη χορηγηθείσα ή την προτεινόμενη ενίσχυση, μπορεί επίσης να στηρίξει την απόφασή της σε έμμεσα αποδεικτικά στοιχεία. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που προκύπτουν από επιδοτήσεις οι οποίες λαμβάνονται εκτός της Ένωσης.
39. Κατά τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων, η Επιτροπή μπορεί να χρησιμοποιήσει τις ερευνητικές εξουσίες της⁽³¹⁾.
40. Κατά την επιλογή του μέσου ενίσχυσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανεπάρκειες της αγοράς ή άλλες σημαντικές συστημικές αδυναμίες που επιδιώκεται να αντιμετωπιστούν. Για παράδειγμα, στην περίπτωση που το υποκείμενο πρόβλημα είναι η έλλειψη πρόσβασης σε χρηματοδότηση, τα κράτη μέλη θα πρέπει κανονικά να προσφεύγουν σε ενίσχυση υπό μορφή στήριξης της ρευστότητας, όπως δάνειο ή εγγύηση⁽³²⁾. Στην περίπτωση που είναι επίσης αναγκαίο να προβλεφθεί για την επιχείρηση ένας ορισμένος βαθμός επιμερισμού των κινδύνων, ως μέσο ενίσχυσης θα πρέπει κανονικά να επιλέγεται η επιστρεπτέα προκαταβολή. Τα επιστρεπτέα μέσα ενίσχυσης θα θεωρούνται εν γένει θετικός δείκτης.
41. Θετικός δείκτης θα θεωρείται η επιλογή των δικαιούχων μέσω ανταγωνιστικής, διαφανούς και χωρίς διακρίσεις διαδικασίας.

4.2. Πρόληψη αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και κριτήριο εξισορρόπησης

42. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης αποτελεί το ενδεδειγμένο μέσο πολιτικής για την επίτευξη του στόχου του έργου. Ένα μέτρο ενίσχυσης δεν θα θεωρείται κατάλληλο εάν άλλα μέσα πολιτικής ή μέσα ενίσχυσης που προκαλούν μικρότερες στρεβλώσεις επιτρέπουν την επίτευξη του ίδιου αποτελέσματος.
43. Προκειμένου η ενίσχυση να είναι συμβατή, οι αρνητικές επιπτώσεις του μέτρου ενίσχυσης όσον αφορά τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και τον αντίκτυπο στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών πρέπει, αφενός, να είναι περιορισμένες και, αφετέρου, να αντισταθμίζονται από τα θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τη συμβολή στην επίτευξη του στόχου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.

⁽³⁰⁾ Όσον αφορά τα έργα από ΜΜΕ, δεν χρειάζεται να εφαρμοστεί κανένας μηχανισμός ανάκτησης, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, ιδίως λαμβανομένων υπόψη των ποσών των ενισχύσεων που κοινοποιήθηκαν για τα εν λόγω έργα.

⁽³¹⁾ Βλ. άρθρο 25 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9).

⁽³²⁾ Οι ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων πρέπει να είναι χρονικά περιορισμένες, ενώ για τις ενισχύσεις υπό μορφή δανείων πρέπει να καθορίζονται περίοδοι αποπληρωμής.

44. Κατά την αξιολόγηση των αρνητικών επιπτώσεων του μέτρου ενίσχυσης, η Επιτροπή θα εστιάζει την ανάλυσή της στον προβλέψιμο αντίκτυπο που μπορεί να έχει η ενίσχυση στον ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων στις οικείες αγορές προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των αγορών προηγούμενου και επόμενου σταδίου, και στον κίνδυνο πλεονάζουσας ικανότητας.
45. Η Επιτροπή θα αξιολογεί τον κίνδυνο μονοπωλιακού ελέγχου της αγοράς και δεσπόζουσας θέσης. Τα έργα που περιλαμβάνουν την κατασκευή υποδομών ⁽³³⁾ πρέπει να συμμορφώνονται με τις αρχές της ανοικτής και χωρίς διακρίσεις πρόσβασης στις υποδομές, καθώς και με τη χωρίς διακρίσεις τιμολόγηση και λειτουργία του δικτύου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης ⁽³⁴⁾.
46. Η Επιτροπή θα αξιολογεί τις δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις στις συναλλαγές, καθώς και τον κίνδυνο να ξεκινήσει ένας αγώνας δρόμου επιδοτήσεων μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως όσον αφορά την επιλογή του τόπου εγκατάστασης.
47. Κατά την αξιολόγηση των δυνητικών αρνητικών επιπτώσεων στις συναλλαγές, η Επιτροπή θα εξετάζει αν η ενίσχυση εξαρτάται από τη μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας ή οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας του δικαιούχου από άλλο συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας ΕΟΧ στο έδαφος του κράτους μέλους που χορηγεί την ενίσχυση. Ένας τέτοιος όρος εκάζεται ότι θα ήταν επιβλαβής για την εσωτερική αγορά, ανεξάρτητα από τον αριθμό των απωλειών θέσεων εργασίας που σημειώθηκαν πράγματι κατά την αρχική εγκατάσταση του δικαιούχου στον ΕΟΧ, και δεν είναι πιθανό να αντισταθμιστεί από οποιοδήποτε θετικό αποτέλεσμα.

4.3. Διαφάνεια

48. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ακόλουθες πληροφορίες δημοσιεύονται στην εφαρμογή Transparency Award Module της Επιτροπής ή σε εμπεριστατωμένο δικτυακό τόπο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο:
- (α) το πλήρες κείμενο της απόφασης χορήγησης μεμονωμένης ενίσχυσης και οι διατάξεις εφαρμογής της ή σχετικός σύνδεσμος·
 - (β) η ταυτότητα της χορηγούσας αρχής ή των χορηγουσών αρχών·
 - (γ) το όνομα και ο αναγνωριστικός κωδικός κάθε δικαιούχου, εξαιρουμένων των επιχειρηματικών απορρήτων και άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και με την επιφύλαξη της συμφωνίας της Επιτροπής σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το επαγγελματικό απόρρητο στις αποφάσεις για τις κρατικές ενισχύσεις ⁽³⁵⁾·
 - (δ) το μέσο ενίσχυσης ⁽³⁶⁾, το στοιχείο ενίσχυσης και, εάν διαφέρει, το ονομαστικό ποσό της ενίσχυσης, εκφρασμένο ως ακέραιο ποσό στο εθνικό νόμισμα που χορηγείται σε κάθε δικαιούχο·
 - (ε) η ημερομηνία χορήγησης και η ημερομηνία δημοσίευσης·
 - (στ) το είδος του δικαιούχου (ΜΜΕ/μεγάλη επιχείρηση/νεοφυής επιχείρηση)·
 - (ζ) η περιφέρεια στην οποία βρίσκεται ο δικαιούχος (σε επίπεδο NUTS II ή χαμηλότερο)·
 - (η) ο κύριος οικονομικός τομέας στον οποίο ο δικαιούχος ασκεί τις δραστηριότητές του (σύμφωνα με την ταξινόμηση NACE)·
 - (θ) ο στόχος της ενίσχυσης.
49. Η απαίτηση δημοσίευσης πληροφοριών ισχύει όσον αφορά τη χορήγηση μεμονωμένων ενισχύσεων άνω των 100 000 EUR. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να δημοσιεύονται μετά τη λήψη της απόφασης για χορήγηση της ενίσχυσης, να διατηρούνται επί τουλάχιστον δέκα έτη και να διατίθενται στο ευρύ κοινό χωρίς περιορισμούς ⁽³⁷⁾.

5. ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ, ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

5.1. Υποχρέωση κοινοποίησης

50. Σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν εκ των προτέρων στην Επιτροπή τυχόν σχέδια χορήγησης ή τροποποίησης κρατικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων για ΣΕΚΕΕ.
51. Τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στο ίδιο ΣΕΚΕΕ καλούνται, όποτε είναι δυνατόν, να υποβάλουν στην Επιτροπή κοινή κοινοποίηση, συμπεριλαμβανομένου κοινού κειμένου στο οποίο να περιγράφεται το ΣΕΚΕΕ και να αποδεικνύεται η επιλεξιμότητά του.

⁽³³⁾ Για την αποφυγή αμφιβολιών, οι πιλοτικές γραμμές δεν θεωρούνται υποδομές.

⁽³⁴⁾ Στην περίπτωση που περιλαμβάνει ενεργειακή υποδομή, το έργο υπόκειται στις κανονιστικές ρυθμίσεις για την τιμολόγηση και την πρόσβαση, καθώς και στις απαιτήσεις περί διαχωρισμού όταν απαιτείται από τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά.

⁽³⁵⁾ C(2003) 4582 (EE C 297 της 9.12.2003, σ. 6).

⁽³⁶⁾ Επιχορήγηση/Επιδότηση επιτοκίου· Δάνειο/Επιστρεπτέα προκαταβολές/Επιστρεπτέα επιχορήγηση· Εγγύηση· Φορολογικό πλεονέκτημα ή φορολογική απαλλαγή· Χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου· Άλλο. Εάν η ενίσχυση χορηγείται με πολλά μέσα, το ποσό της ενίσχυσης πρέπει να παρέχεται ανά μέσο.

⁽³⁷⁾ Οι εν λόγω πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται εντός 6 μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Σε περίπτωση παράνομης ενίσχυσης, το κράτος μέλος θα πρέπει να διασφαλίσει την εκ των υστέρων δημοσίευση των πληροφοριών αυτών εντός έξι μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης της Επιτροπής. Οι πληροφορίες πρέπει να είναι διαθέσιμες σε μορφότυπο που να επιτρέπει την αναζήτηση, την ανάκτηση και την εύκολη δημοσίευσή τους στο διαδίκτυο, για παράδειγμα σε μορφότυπο CSV ή XML.

5.2. Εκ των υστέρων αξιολόγηση και υποβολή εκθέσεων

52. Η εκτέλεση του έργου πρέπει να υπόκειται σε τακτική υποβολή εκθέσεων. Κατά περίπτωση, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει τη διενέργεια εκ των υστέρων αξιολόγησης.

5.3. Εφαρμογή

53. Η Επιτροπή θα εφαρμόσει τις αρχές που ορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση από την 1η Ιανουαρίου 2022.

54. Θα εφαρμόζει τις εν λόγω αρχές σε όλα τα έργα ενίσχυσης που θα κοινοποιηθούν, για τα οποία καλείται να λάβει απόφαση την 1η Ιανουαρίου 2022 ή μεταγενέστερα, ακόμη και για τα έργα τα οποία κοινοποιήθηκαν πριν από την εν λόγω ημερομηνία.

55. Σύμφωνα με την ανακοίνωση για τον καθορισμό των εφαρμοστέων κανόνων για την αξιολόγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης ⁽³⁸⁾, στην περίπτωση μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων, η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις αρχές που ορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση αν η ενίσχυση χορηγήθηκε την 1η Ιανουαρίου 2022 ή μεταγενέστερα και, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τους κανόνες που ίσχυαν κατά τη στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης.

⁽³⁸⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό των εφαρμοστέων κανόνων για την αξιολόγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης (ΕΕ C 119 της 22.5.2002, σ. 22).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Επιλέξιμες δαπάνες

- α) Μελέτες σκοπιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των προπαρασκευαστικών τεχνικών μελετών, και δαπάνες για την απόκτηση των αδειών που απαιτούνται για την υλοποίηση του έργου.
- β) Δαπάνες για όργανα και εξοπλισμό (συμπεριλαμβανομένων εγκαταστάσεων και οχημάτων μεταφοράς), στον βαθμό και για το χρονικό διάστημα που χρησιμοποιούνται για το έργο. Αν τα όργανα και ο εξοπλισμός δεν χρησιμοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους για το έργο, επιλέξιμες θεωρούνται μόνο οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου, οι οποίες υπολογίζονται με βάση την κοινώς αποδεκτή λογιστική πρακτική.
- γ) Δαπάνες για την αγορά (ή την κατασκευή) κτιρίων, υποδομών και γηπέδων, στον βαθμό και για το χρονικό διάστημα που χρησιμοποιούνται για το έργο. Όταν οι εν λόγω δαπάνες καθορίζονται σε σχέση με την αξία της εμπορικής μεταβίβασης ή τις όντως καταβληθείσες κεφαλαιουχικές δαπάνες, και όχι τις δαπάνες απόσβεσης, η υπολειμματική αξία των γηπέδων, κτιρίων ή υποδομών θα πρέπει να αφαιρεθεί από το έλλειμμα χρηματοδότησης, είτε εκ των προτέρων είτε εκ των υστέρων.
- δ) Δαπάνες άλλων υλικών, προμηθειών και παρεμφερών προϊόντων που είναι αναγκαία για το έργο.
- ε) Δαπάνες για την απόκτηση, κατοχύρωση και προστασία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και άλλων άυλων στοιχείων ενεργητικού. Δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει, γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή ελήφθησαν με άδεια εκμετάλλευσης από εξωτερικές πηγές με τήρηση της αρχής των ίσων αποστάσεων, καθώς και δαπάνες για συμβουλευτικές και ισοδύναμες υπηρεσίες χρησιμοποιούμενες αποκλειστικά για το έργο.
- στ) Δαπάνες προσωπικού και διοικητικές δαπάνες (συμπεριλαμβανομένων των γενικών εξόδων) που προκύπτουν άμεσα από δραστηριότητες E&A&K, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση, ή, στην περίπτωση έργου υποδομής, που προκύπτουν κατά την κατασκευή της υποδομής.
- ζ) Σε περίπτωση ενίσχυσης για έργο πρώτης βιομηχανικής αξιοποίησης, οι κεφαλαιουχικές και λειτουργικές δαπάνες στον βαθμό και για το χρονικό διάστημα που χρησιμοποιούνται για το έργο, εφόσον η βιομηχανική αξιοποίηση διαδέχεται δραστηριότητα E&A&K και περιέχει σημαντική συνιστώσα E&A&K που αποτελεί αναπόσπαστο και αναγκαίο στοιχείο για την επιτυχή εφαρμογή του έργου. Οι λειτουργικές δαπάνες πρέπει να σχετίζονται με την εν λόγω συνιστώσα του έργου.
- η) Άλλες δαπάνες μπορούν να γίνουν δεκτές αν είναι δικαιολογημένες και όταν είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την υλοποίηση του έργου, εξαιρουμένων των λειτουργικών δαπανών που δεν καλύπτονται από το στοιχείο ζ).